

TEHERÁNI TABUK

Dühös körök

BARKÓCZI JANKA

A TILALMAKKAL TELI ÉLET MEGRONTJA A TÁRSADALMAT IS.

Ali Soozandeh iráni születésű emigráns animátor korábban olyan dokumentumfilmek animációs betéteit készítette, mint az iráni zöld mozgalomról szóló *Green Wave* (2010) vagy az észak-koreai átnevelő táborok szörnyűségeit bemutató *A 14-es tábor* (2012). Képei mindkét esetben fontos emberi jogi témák vigasztalan illusztrációi, ezért talán nem véletlen, hogy első saját rendezésű egész estés animációja is keményen rendszerkritikus hangot üt meg. Bár a *Teheráni tabuk* ezúttal nem dokumentumfilm, a rotoszkóp eljárás ismét szorosan a valósághoz köti a történetet, melynek nyomán nem csak a film állításairól, de a technika mögött rejlő filozófiáról is izgalmas kérdések vetődnek fel.

A forgatástól jelenleg húsz évre eltiltott Jafar Panahi *A kör* című kultikus műve többszörösen is visszacseng a *Teheráni tabukban*. A tiltott témák, az abortusz, a prostitúció, az emigráció, éppen olyan intenzíven jelennek meg, mint az ezredfordulón, a forgatókönyv pedig itt is lazán és ideiglenesen kapcsolódó, egymástól mégsem független sorsokat követ. A nagyváros poros káoszában három párhuzamos dráma,

„Mindenki mindenkinek hazudik”

három elsőre szimpatikus, de már cseppet sem ártatlan fiatal felnőtt reménytelen vergődése bontakozik ki. Az első karakter, Pari, vagány és sokat látott nő, aki képtelen megszerezni az iszlám bíróság támogatását ahhoz, hogy drogfüggő, bebörtönzött férjétől elválhasson. Prostitúcióból tartja el kisfiát, szolgálatait magas rangú személyek és a metropolisz legkülönbözőbb bugyraiból előtűnő figurák egyaránt igénybe veszik. Miután egyik kuncsaftja jóvoltából sikerül új lakásba költöznie, összebarátkozik a szomszédban lakó Sarával, akinek tragédiája a film második története. Az asszony okos és ambíciózus, szívesen építene karriert, azonban bankár férje inkább otthonülőként képzelel el őt az anyós és gyerekszoba mellett. Sara mindent megtesz, hogy szabadságának utolsó töredékeit egy kis ideig még megtarthassa, míg egy alkalommal egy végzetesnek bizonyuló, szegyetlenjes hibát követ el. Pari és Sara házának ablakából éppen a szemközti blokkra látni, ahol a harmadik szereplő, Babak, a fiatal zenész éli kissé céltalan agglegényéletét. Babak éjszakánként, sok hasonzórúval együtt, illegális partikra jár, ahol nem játszhatja

ugyan a saját zenéjét, de kedvére el-lazulhat a drogoktól és az alkoholtól. Az egyik vad bulin összejön egy vonzó, ismeretlen lánnyal, aki hamarosan az abortuszhoz szükséges pénzt követeli tőle. Pari, Sara és Babak ugyanabban a lakótelepi negyedben élnek és ugyanolyan szerencsétlen módon gabalyodnak bele saját játszmáikba, melyekkel először a rendszert, majd tágabb és egyre szűkebb környezetüket próbálják kicselezni. Hiába a kezdeti együttérzés, végül az derül ki, hogy ezen a vidéken mindenki mindenkinek hazudik, aminek következtében egy idő után nem csak ők, de az egész társadalom menthetetlenül romlottá válik. A simán induló életeket lassan eltörzítják a különböző tiltások, amiben éppen az az ördögi, hogy ilyen körülmények között a leghétköznapibb dolog is könnyen tabuként működik. Remény nincs, a megoldás a teljes rezignáció, a menekülés vagy a halál, amiben az iráni filmek korábbról jól ismert, életigenlő bölcsessége egyszerűen semmivé lesz.

A *Teheráni tabuk* élesen kritikus, végtelenül pesszimista, de kifejezetten és mindenek előtt: dühös film. A düh jó hajtóerő, sodró ritmust, lendületet ad a mozgóképnek, de ebben az esetben sajnos nem alakul kreatív energiává. A végeredmény meg sem közelíti a stílusában hasonló *Libanoni keringő* (2008) vizuális ötletességét, és messze lemarad a szintén a kritikus emigráns szemszögéből készített, sokrétűen költői *Persepolistól* (2007) is. Mivel hiányzik a hasonló filmeknél annyira fontos képi kaland, a remek karakterek gyorsan papírízű sablonokká válnak és a szövevényes forgatókönyvből idejekorán előbukkannak a nem túl bonyolult szerzői tézisek. Az alkotók a címhez méltó módon nekimennek a legkülönbözőbb tabuknak, olyasmit mutatnak, amit nem szokás, azokról beszélnek, akikről nem szokás, csak hogy a filmet átgondolva utólag kiderül, hogy ezeket a tabukat korábban, mások – egyébként ennél sokkal okosabban – már rég ledöntötték.

TEHERÁNI TABUK (Tehran Taboo) – osztrák-német animáció, 2017. Rendezte: **Ali Soozandeh**. Írta: **Grit Kienzlen** és **Ali Soozandeh**. Kép: **Martin Gschlacht**. Zene: **Ali N. Askin**. Gyártó: **Little Dream Entertainment / Coop 99/ ORF**. Forgalmazó: **Cirko Film**. Feliratos. 90 perc.

